

Siiri Suoniemi

Kansantanssi sivulajina tanssin taiteen perusopetuksessa

Kokemuksia ja havaintoja 12–14-vuotiaiden tanssijoiden sivulajikokeilusta

Kansantanssi sivulajina tanssin taiteen perusopetuksessa

Kokemuksia ja havaintoja 12–14-vuotiaiden tanssijoiden sivulajikokeilusta

Siiri Suoniemi
Opinnäytetyö
Syksy 2020
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma, Kansantanssi

Tekijä: Siiri Suoniemi

Opinnäytetyön nimi: Kansantanssi sivulajina tanssin taiteen perusopetuksessa, Kokemuksia ja havaintoja 12–14-vuotiaiden tanssijoiden sivulajikokeilusta

Työn ohjaajat: Petri Hoppu ja Niina Sassali

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2020

Sivumäärä: 27 + 12 liitesivua

Opinnäytetyössäni tutkin kansantanssin vahvuuksia sivulajina taiteen perusopetuksessa. Tutkimus on tapaustutkimus, jossa on myös toimintatutkimuksen piirteitä. Tutkimusryhmään kuului kahdeksantoista 12–14-vuotiaista erikoiskoulutusryhmän tanssijaa Porvoosta Taidetahtaan tanssikoulusta. Kokoonnuin tanssijoiden kanssa yhden lukuvuoden ajan noin joka toinen viikko.

Prosessi alkoi keväällä 2019 suunnitteluvaiheella ja tutkimusryhmän kanssa työskentely syyskuussa 2019. Tanssijat vastasivat tutkimuksen aikana kolmeen kyselyyn, jotka kartoittivat heidän ajatuksiaan kansantanssista ja sen mahdollisuuksista sivulajina. Sen lisäksi pidin itse havaintopäiväkirjaa tuntisuunnitelmien yhteydessä ja käytin hyödyksi tunteilta kuvattua videomateriaalia. Valmistimme Moves 2020 -tanssikatselmukseen kaksiosaisen teoksen, jonka tanssilajeiksi valikoituivat polkka ja polska.

Minulla on itselläni voimakas ajatus siitä, että kansantanssin sisältämä monipuolinen kontakti, tilankäyttö, rytmiikat ja lajikirjo edesauttavat ketä tahansa tanssijaa kehittämään omaa osaamistaan. Ajattelen erityisesti tanssin sosiaalisten piirteiden tuovan erilaista lähestymiskulmaa verraten muihin tanssilajeihin. Nostin näiden ajatusten rinnalle Taidetehtaan tanssikoulun opetussuunnitelman ja selvitin, miten kansantanssi niihin vastaa.

Tutkimusmateriaali tukee monilta osin omaa hypoteesiani siitä, että kansantanssilla on potentiaalia sivulajina taiteen perusopetuksessa. Tässä tapauksessa on kuitenkin otettava huomioon tutkimusryhmän hyvin yksilölliset tavoitteet liittyen Moves 2020 -tanssikatselmukseen. Myös opettajan rooli ja metodit ovat varmasti vaikuttaneet paljon tanssijoiden kokemukseen kansantanssista lajina. Yleistettävyyttä vaatisinkin siis tavoitteiden pelkistämistä ja useampaa tutkimusryhmää, joiden lähtötaso ja opetusmateriaali tutkimuksen aikana olisivat yhdenmukaiset. Kiinnostavaa olisi tutkia myös, olisiko kansantanssi mahdollista istuttaa sivulajiksi taiteenperusopetukseen poluksi, joka alkaisi jo varhaisiän tanssiopinnoissa ja kulkisi mukana aina laajaan oppimäärään saakka.

Asiasanat: kansantanssi, tanssin opetus, taiteen perusopetus, tapaustutkimus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree program in Dance Teacher Education, Option of Folk Dance

Author(s): Siiri Suoniemi

Title of thesis: Folk Dance as Minor Subject in Basic Arts Education, Experiences and Observations about 12 to 14-Year-Old Dancers' Minor Subject Studies

Supervisor(s): Petri Hoppu and Niina Sassali

Term and year when the thesis was submitted: autumn 2020

Number of pages: 27 + 12

In this thesis the strengths of folk dance as minor subject in basic arts education are explored. The study is a case study with characteristics of an action research. The research group consists of eighteen 12 to 14-year-old members of a special dance training group from the dance school Taidetehtaan tanssikoulu in Porvoo. The author of the thesis has gathered with the dancers approximately every other week for the duration of one academic year.

The process begun in the spring of 2019 with a planning period, and work with the research group begun in the fall of 2019. During the study, the dancer answered three inquiries which mapped their thoughts on folk dance and its possibilities as a minor subject. In addition to this, an observation log was written together with the class plan, and video footage was recorded during classes. A two-part piece for the Moves 2020 dance showcase was prepared, for which the dance styles Polka and Polska were chosen.

The author of the thesis has a strong belief that the versatility of contact, use of space, rhythms, and spectrum of genre in folk dance will benefit any dancer in developing their skills. Especially the social aspects of folk dance introduce a different approach compared to many other dance styles. These ideas has been juxtaposed with curriculum of Taidetehtaan tanssikoulu.

The research material in many aspects supports the hypothesis of folk dance having potential as a minor subject of basic arts education. In this case, however, the individual objectives of the research group regarding the Moves 2020 showcase must be considered. The role and methods of the teacher are also likely to be largely influenced the dancers' experience of folk dance as a dance style. Generalisation in this case would require simplification of the objectives as well as several research groups, the beginning level and teaching materials of which during should be uniform during the study. It would also be interesting to look into whether it would be possible to implement folk dance as minor subject in basic art studies as a path that begins in early dance education and runs all the way through into the extensive curriculum.

Keywords: folk dance, dance education, basic art education, case study

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	7
	2.1 Tutkimusmenetelmät	7
	2.2 Tutkimusryhmä	8
3	KANSANTANSSI SUHTEESSA TAITEEN PERUSOPETUKSEEN JA SEN OPETUSSUUNNITELMAAN	9
	3.1 Kansantanssin vastaavuus opetussuunnitelman tavoitteisiin	9
	3.2 Opetuksen suunnittelu ja toteutus	14
4	OPPILAIDEN KOKEMUKSIA	16
	4.1 Kansantanssi suhteessa tutkimusryhmään	16
	4.2 Kansantanssin hyödyt sivulajina	19
	4.3 Havaintoja suhteessa hypoteesiin	20
5	POHDINTA	22
	5.1 Tutkimuksen toistettavuus ja luotettavuus	22
	5.2 Tutkimusprosessin henkilökohtainen reflektointi	23
	5.3 Päätelmät	24
	LÄHTEET	26
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tutkin, millaisia vahvuuksia kansantanssilla on sivulajina, miten kansantanssi näkyy tanssin kentällä ja millainen suhde sillä on taiteen perusopetukseen. Tapaustutkimuksessa selvitän Taidetehtaan tanssikoulun 12–14-vuotiaiden erikoiskoulutusryhmän kokemuksia kansantanssin sivulajikokeilusta.

Minulla on itselläni voimakas ajatus siitä, että kansantanssin sisältämä monipuolinen kontakti, tilankäyttö, rytmikat ja lajikirjo edesauttavat ketä tahansa tanssijaa kehittämään omaa osaamistaan. Ajattelen erityisesti tanssin sosiaalisten piirteiden tuovan erilaista lähestymiskulmaa verraten muihin tanssilajeihin. Näiden ajatusten pohjalta peilaan käsityksiäni kyselyiden ja havainnoinnin kautta.

Kansantanssi on monille harrastajilleen osa elämäntapaa. Monesti nuoret harrastajat kasvavat lajin pariin yhdessä ryhmänsä kanssa ja sosiaaliset siteet pitävät heidät kiinni harrastuksessa. Tästä on näytteitä esimerkiksi Pipsa Niemisen (1998, 70–72) väitöskirjassa, jonka mukaan kansantanssijoilla sosiaaliset suhteet ovat merkittävä motivaattori tanssiharrastukseen verrattuna muihin tutkimuksessa mukana olleisiin lajeihin. Näin ollen laji näyttäytyy helposti ulkopuolelle kovin yksipuolisenä ja sisään päin kääntyneenä niille, jotka eivät pääse osaksi sitä sosiaalista kokemusta, joka lajin pariin kasvaneella harrastajalla on.

Tutkimuskysymyksiäni ovat seuraavat:

1. Mikä kansantanssin sosiaalisessa kohtaaminen ja yhdessä tekemisessä on arvokasta laajemmin taiteen perusopetuksen näkökulmasta ja miten tässä tapauksessa nuoret sosiaalisen kohtaamisen kokevat?
2. Miten kansantanssi eri muodoissaan sopii sivulajiksi nuorille tanssinharrastajille?
3. Mitä tapahtuu ennakkoluuloille ja stereotyyppioille, kun ryhmä pääsee tarkastelemaan uutta lajia itse tekemisen kautta?

Kiinnostavaa on myös se, mikä kansantanssissa yllättää niitä, jotka kohtaavat sen ensimmäistä kertaa syvimmän teini-iän kynnyksellä. Löytävätkö he samaistumispintoja lajin parista, josta heille tulee ensimmäisenä mieleen vanha tanssi ja hassut puvut?

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tämän tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa Taidetehtaan tanssikoulun 12 – 14-vuotiaiden erikoiskoulutusryhmän kokemuksia kansantanssin hyödyllisyydestä sivulajina. Peilaan kansantanssin harjoittelua myös suhteessa Taidetehtaan tanssikoulun omaan opetussuunnitelmaan ja vertailen oppilaiden vastauksia omiin oletuksiini. Hypoteesini mukaan kansantanssi on hyödyllinen sivulaji taiteen perusopetuksessa ja tarjoaa monilta osin työkaluja erilaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

2.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen tapaustutkimus, mutta siinä on myös toimintatutkimuksen piirteitä. Laadullisen tutkimuksen elementtejä ovat tutkijan aiemmin muotoiltu teoria, tekstimuotoinen aineisto sekä tutkijan oma ajattelu ja päättely. Tässä tutkimuksessa kokonaisuus on hyvin rajattu ja tutkimus keskittyy yksittäiseen prosessiin ja yhden ryhmän kokemuksiin, mikä on tyypillistä tapaustutkimukselle. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Toiminnallisessa tutkimuksessa lähdetään hakemaan ratkaisuja edellä muotoiltuihin teorioihin ja olennaista on, että aktiivisia osallistujia tutkimuksessa ovat ne, jotka ovat tutkimuksessa mukana (Kuula 2006).

Tässä prosessissa teoriat ovat muotoutuneet omien havaintojen ja pohdintojen pohjalta, sen kokemuspohjan valossa, joka on muodostunut 20 vuotta kestäneen kansantanssitapailemisen aikana ja syventynyt sekä tanssijan ammatillisissa opinnoissa että tanssinopettajaopintojeni aikana.

Vuosisuunnitelman mukaan tavoitteena oli kokoontua tutkimusryhmän kanssa yhteensä 27 kertaa syksyn ja kevään aikana. Tuntimäärällisesti (60 minuuttia) kokoontumisia oli suunnitteilla yhteensä 41 tuntia. Covid-19 pandemian vuoksi tapaamisia oli lopulta 20 ja yhteisiä harjoitustunteja kertyi 32 tuntia. Aineiston keruumenetelmänä oli havainnointi, jonka pohjalta saatua materiaalia tukee opetustunneilla kuvattu videomateriaali sekä tuntisuunnitelmien yhteyteen muodostunut päiväkirja. Havainnoinnin kohteena olivat tanssijoiden keskinäinen kontakti ja työskentely tavat tunti-ilanteessa sekä tanssitekniikan kehittyminen. Tunnit aloitettiin aina harjoituksella, jonka päätavoitteena oli luoda suhde tilaan ja toisiin tanssijoihin, katsoa silmiin ja tulla yhteiseen tilaan. Osallistuin itse harjoitukseen ja havainnoin tilannetta sisältä käsin. Tanssitekniikan omaksumista tarkkailin vertailen tunneilta kuvattuja videoita tutkimuksen eri vaiheissa.

Tanssijat vastasivat tutkimuksen aikana kolmeen kyselyyn. Kyselyt toteutettiin tutkimuksen alussa, keskivaiheilla ja lopussa. Kyselyn kysymykset kartoittivat ja havainnollistivat minulle ja tanssijoille itselleen, millä tavalla kansantanssin lisääminen lukujärjestykseen vaikutti heidän tanssilliseen osaamiseensa ja suhteeseensa kansantanssiin.

2.2 Tutkimusryhmä

Taidetehtaan tanssikoulu toimii Porvoossa ja on Itä-Uudenmaan yksi suurimmista taiteen perusopetusta tarjoava tanssikoulu. Tanssikoulu tavoittaa viikoittain noin 950 oppilasta. Se järjestää erikoiskoulutusryhmän opetusta 9 ikävuodesta alkaen. Koulutukseen haetaan erillisellä hakulomakkeella sekä pääsykokeilla. Erikoiskoulutusryhmäläiset ovat sitoutuneita tanssijoita, jotka harjoittelevat 3–6 kertaa viikossa. (Taidetehtaan tanssikoulu, viitattu 12.10.2020)

Tutkimusryhmään kuului yhteensä kahdeksantoista 12–14-vuotiasta erikoiskoulutusryhmän tanssijaa. Heidän aiempi lajitaustansa käsittää useita eri katutanssilajeja kuten, esimerkiksi street, breakdance ja hiphop. Muita aiempia tanssilajeja ovat, nykytanssi, show-tanssi, balettia, jazz-tanssi, disco-tanssi, tanssiteatteri, tankotanssi ja urban afro. Jokaisen tanssija täytti ennen tutkimukseen osallistumista *Tutkimushenkilön suostumislomakkeen* (liite 1) yhdessä huoltajansa kanssa, ja tätä kautta sitoutui tutkimusprosessiin.

3 KANSANTANSSI SUHTEESSA TAITEEN PERUSOPETUKSEEN JA SEN OPETUSSUUNNITELMAAN

Vuonna 2001 tehdyssä selvityksessä on todettu, että kansantanssille ominaista on sitoutuminen erilaisiin järjestöihin. Näistä suurimpia ovat harrastuksen tarjoajia ovat Nuorisoseurajärjestö ja Suomalaisen kansantanssin ystävät ry. (Heinämäki, Hoppu, Koivisto, Kortesmäki, Mäkinen 2001, 7) Oman havaintoni mukaan tilanne kansantanssin harrastaja kentällä on hyvin saman kaltainen edelleen. Kansantanssia ei juurikaan tarjota Suomessa kaupallisissa tanssikouluissa ja vain muutama seura tarjoaa taiteen perusopetusta kansantanssista, vaikka Nuorisoseurat ovat päivittäneet Kansantanssin opetussuunnitelman perusteet vuonna 2019. Dokumentti on laadittu taiteen perusopetuksen yleisen ja tarvittaessa laajan oppimäärän opetussuunnitelman toteuttamiseen.

Tanssin taiteen perusopetusta tarjoavista tahoista minulla ei ole tiedossa ketään, joka tarjoaisi kansantanssia sivulajina muiden tanssilajien harrastajille. Myöskään Taidetahtaan Tanssikoululla ei ole koskaan aiemmin tarjottu kansantanssia sivulajina, eikä alueella ole muita tahoja, jotka tarjoaisivat taiteen perusopetusta kansantanssissa. Tutkimusryhmästä käy ilmi, ettei kansantanssi ole heidän keskuudessaan kovin tunnettu, sillä ensimmäisessä kyselyssä (liite 2) kukaan ei osaa sanoa tanssineensa kansantansseja aiemmin ja näyttämöllä sitä tietää nähneensä vain neljä vastaajaa kahdeksastatoista.

3.1 Kansantanssin vastaavuus opetussuunnitelman tavoitteisiin

Olen tarkastellut omia oletuksiani kansantanssin hyödyllisyydestä suhteessa Taidetahtaan tanssikoulun omaan opetussuunnitelmaan. Tarkastelun alla on ollut pääasiassa tanssin yleisten opintojen tavoitteet sekä teemaopintojen tavoitteet. Tavoitteet on jaettu taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden vuoden 2017 ohjeita soveltaen neljään kategoriaan: hyvinvointi ja kehollisuus, vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen, taito ja tanssi sekä taide, ilmaisu ja esiintyminen. Tavoitteet ovat yleisiä ja niiden on tarkoitus palvella opettajia ja oppilaita tanssilajista riippumatta.

Jokainen tutkimuksessa mukana ollut oppilas osallistui taiteen perusopetukseen omista lähtökohdistaan, eikä tutkimuksen aikana kartoitettu heidän etenemisvaihettaan taiteen perusopintojen parissa. Erikoiskoulutusryhmän toiminta opetussuunnitelmassa kuitenkin asettuu teemaopintoihin. Yleisten opintojen tarkastelu on tässä tutkimuksessa kuitenkin merkittävää, sillä teemaopinnot ovat jatkumoa ja syventävät aiemmin opittua, tanssia jo pitkään harrastaneille. Siksi on hyvä pohtia millaisia tavoitteita aikaisemmat opinnot ovat sisältäneet, ja miten kansantanssi sivulajina voi niihin tuoda syvyyttä.

Seuraavassa taulukossa kuvaan omia huomioitani opetussuunnitelman tavoitteista suhteessa siihen, mitä kansantanssi voi niihin tarjota.

TAULUKKO 1. Taidetehtaan tanssikoulun opetussuunnitelman tavoitteita osa-alueittain rinnastettuna hypoteeseihin.

OSA-ALUE	TAVOITE	MITEN KANSANTANSSI VASTAA TAVOITTEISIIN?
Hyvinvointi ja kehoisuus	Suhtautuu myönteisesti kehonkuvaan ja kokee olevansa tärkeä.	Kansantanssin harjoitustilanteet poikkeavat usein muun tanssiharjoittelun metodeista sillä, että peiliä käytetään harjoituksissa vähemmän.
Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen	Osaan toimia erikokoisissa työskentelyryhmissä muita kunnioittaen.	Kansantanssin ominaispiirteisiin kuuluu ryhmässä ja parin kanssa tanssiminen. Se sisältää paljon kuvioita, otteita ja vakio-osio, joita muodostetaan erikokoisissa ryhmissä ja vaatii yhteistyötä onnistuakseen. Esimerkkejä tästä ovat muun muassa erilaiset piirit, myllyt, enkeliska-kierto, tukki ja kättely.
	Omaksuu ryhmässä erilaisia rooleja ja toimii rakentavasti yhteisten tavoitteiden eteen.	Erilaiset roolit ovat kansantanssille tyypillisiä, niin näyttämöllä, kuin tavallisessakin tanssitilanteessa. Paritanssissa viejän ja seuraajan rooli, pääparit ja sivuparit, yläpuoli ja alapuoli. Kun ihminen tietää roolinsa ja paikkansa ryhmässä, on sitä turvallista harjoitella. Ennalta sovitut roolit antavat tukea toisten kanssa toimimiseen tanssitilanteessa. Ne voivat olla myös turvana silloin, kun ei tiedä, mikä oma rooli on ryhmässä tanssin ulkopuolella.
	Ottaa kontaktia muihin myös tanssissa.	Kansantanssi on luonteeltaan sosiaalista ja sen sisällä kontaktinottopaikkoja ei tarvitse erikseen suunnitella ja hakea. Näin ollen kansantanssi on oiva laji harjoittamaan näitä taitoja.
	Ottaa vastuuta omassa ryhmässään.	Kansantanssissa tanssija on jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisiin tanssijoihin. Jo se, että piiri pyörii myötäpäivään 16 askelta ja vastapäivään 16, vaatii onnistuakseen sen, että jokainen tanssija ottaa vastuuta yhteisestä tavoitteesta.
	Kokee olevansa osa ryhmää/yhteisöä.	Se, että jokaisen tanssijan vastuunkannolla on väliä esimerkiksi kuvioiden ja vakio-osien onnistumisen kannalta, tarkoittaa sitä, että

		tanssiessa olet tärkeä. Olet osa ryhmää, eikä rooliasi voi ohittaa. Se voimistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.
	Tutustuu monenlaiseen tanssiin.	Kansantanssi itsessään sisältää useita erilaisia tanssilajeja. Niihin tutustuminen kasvattaa monin paikoin käsityksiä tanssin monimuotoisuudesta.
	Osallistuu aktiivisesti oman ryhmänsä toimintaan.	Aiemmin esiin tulleet roolit ja yksilön vastuu ryhmässä motivoivat tanssijaa osallistumaan aktiivisesti ryhmän toimintaan. Tanssija kokee, että hänen on tärkeää olla läsnä.
Taito ja tanssi	Liikkuu suhteessa musiikkiin ja tunnistaa erilaisia tahtilajeja.	Moniin muihin tanssilajeihin verrattuna kansantanssi sisältää suuren kirjon erilaista musiikkia. Perinteisen valssin lisäksi kolmijakoisia lajeja kansantanssin sateenvarjon alla ovat erilaiset polskat, masurkat ja menuetit. Myös tasajakoisten musiikkityylien kirjo on kattava. Kansantanssin ja kansanmusiikin suhteessa toinen ilmentää toistaan ja tanssija saa paljon tukea musiikista.
	Opettelee erilaisia liikelaatuja ja hahmottaa liikkeen muotoja ja rajoja.	Epäilemättä kansantanssi ei ole tämän tavoitteen täyttymisessä erillaisessa asemassa muihin verrattuna, mutta on todettava, että juurikin eri lajien kirjo monipuolistaa paljon kansantanssin liikelaatuja sekä liikkeen muotoja ja rajoja.
	Tutustuu improvisaation ja komposition harjoitteisiin ja harjoittelee liikkeen tuottamista.	Kansantanssi sisältää useita osia, joiden pohja on improvisaatiossa ja liikkeen tuottamisessa. Näitä ovat muun muassa vapaasti viety paritanssi ja karjalaisista katrilleista tutut maanittelut.
	Hahmottaa tilaa suhteessa muihin.	Lähes jokainen kansantanssin kuvio ja vakio-osa ja niissä liikkuminen harjoittaa tanssijan kykyä hahmottaa itseä suhteessa tilaan ja muihin tanssijoihin. Myös paritanssit ovat tästä oiva esimerkki, vaikka liikkuvatkin useimmiten piirin kehällä tanssisuuntaan.
	Tutustuu erilaisiin tanssilajeihin ja tunnistaa niitä.	Kansantanssiin tutustuessa tutustuu yhden lajin sijaan lukuisiin erilaisiin tanssiperinteisiin ja lajeihin. Näitä ovat esimerkiksi polkka, polska, polketti, valssi, menuetti, masurkka, sottiisi, jenkka, enkeliska sekä karjalainen tanssiperinne ja karaktääri.
	Syventää jo hankittua tanssiosaamista ja haastaa itsensä oppimaan uutta.	Silloin kun tanssijalla on jo paljon tanssillista osaamista, kansantanssin parissa on helppo haastaa tuttu ja turvallinen. Sen lajikirjoista löytyy varmasti jotain samaistuttavaa omasta pohjalajista riippumatta ja jotain uutta, mitä et ole tanssijana aiemmin testannut.
Taide, ilmaisu ja esiintyminen	Esiintyy luontevasti osana ryhmää.	Kun ryhmä esiintyy luontevasti keskenään, tanssijan suhde ja kontakti muihin ihmisiin on harjaantunut. Kansantanssia tanssitaan tyypillisimmin ryhmässä tai parin kanssa, jolloin ryhmässä toimisen taidot kulkevat mukana ensimmäisistä harjoituksista näyttämölle asti.

	Saa mahdollisuuden tutustua tanssitaiteeseen sen erilaisissa konteksteissa.	Kansantanssi on sosiaalista tanssia. Sitä voi lähestyä todella monesta näkökulmasta ja kontekstista. Sillä on taiteen ulkopuolisia tavoitteita, mutta ne tavoitteet eivät poissulje taidetta.
--	---	---

Seuraavissa kappaleissa tarkennan vielä joitain taulukon osia. Näiden tarkennusten tarkoituksena on selventää perustaani väitteisiin siitä, miten kansantanssi vastaa tavoitteisiin.

Hyvinvoinnin ja kehollisuuden alta olen nostanut esiin tavoitteen: *”Suhtautuu myönteisesti kehokuvaan ja kokee olevansa tärkeä.”* Eeva Kukkonen (2015, 7–8) käsittelee opinnäytetyössä peilin käyttöä tanssitunnilla suhteessa minäkuvaan. Tutkimusryhmästä ilmenee, että ilman peiliä harjoittelevat olivat vähemmän stressaantuneita ja itsekriittisiä. Lisäksi he vertailivat itseään vähemmän muihin.

Vuorovaikutustaidot ja kulttuurinen osaaminen näkyy taulukossani isona teemana ja näyttäytyvät kansantanssin harjoittelussa myös voimakkaasti. Ajatuksiani tukee idea ryhmän keskinäisriippuvuusteoriasta, jonka mukaan positiivisessa keskinäisriippuvuudessa oppija huomaa olevansa hyödyllinen muille ja muut ovat hyödyksi hänelle. Yhteiseen tavoitteeseen voi päästä ainoastaan yhteistyötä tekemällä. Tämä edistää vuorovaikutusta ryhmän jäsenten välillä. Tilanne johtaa monesti positiiviseen tavoiteriippuvuuteen, joka saavutetaan silloin, kun oppija havaitsee, että voi saavuttaa tavoitteensa ainoastaan, jos muutkin saavuttavat sen. (Saloviita 2015.) Kun oppilaat jakavat voimavaroja keskenään ja myös menestys koetaan yhteiseksi, motivoituu jokainen kantamaan oman vastuunsa ryhmässä ja ryhmästä tulee kiinteämpi.

Samaan keskinäisriippuvuuden käsitteistöön kuuluu myös positiivinen rooliriippuvuus, joka muodostuu, kun oppijoilla on toisiaan täydentäviä tehtäviä ryhmässä (Saloviita, 2015). Yksilön merkitys korostuu ja poissaololla on tällöin iso merkitys. Nostan roolit esiin tärkeänä vuorovaikutustekijänä ja apuvälineenä. Roolit helpottavat vuorovaikutusta ja auttavat jäsentämään toimintaa (Kopakkala, 2011).

Kulttuurisesta osaamisesta nostan esiin kansantanssin suuren lajikirjon. Mariana Siljamäki (2013, 61) puhuu väitöskirjassaan merkityskartasta, järjestelmästä, jonka käsitteiden avulla samaan ryhmään tai kulttuuriin kuuluvat hahmottavat maailmaa. Kulttuuri on yksi tärkeimmistä identiteetin muodostajistamme ja yhteiset tanssikokemukset muovaavat jokaisen merkityskarttaa. Näin ollen

erilaisiin tanssilajeihin tutustuminen auttaa oppijaa asettumaan myös laajemmassa kuvassa kulttuurilliseen kontekstiin.

Tanssi ja taito -osion alta löytyy useita tavoitteita, joihin kansantanssi vastaa. Esimerkiksi tanssin ja musiikin yhteys korostuu kansantanssissa. Siina Toimela (2018, 9) on tutkinut tanssijan ja muusikon yhteistyötä opinnäytetyössään Kansantanssin ja -musiikin pelimannit. Hän luonnehtii musiikin kytkeytyvän kansantanssiin seuraavasti:

”Kansantanssissa tulee esiin yhteisöllinen luomisprosessi, joka tarkoittaa, että yksilöt luovat yhdessä perinnettä. Tanssi ja laulu ovat liittyneet kiinteästi toisiinsa. Tanssi siis vaatii rytmillisen luonteensa vuoksi säestyksen.”

Vaikka kyseessä onkin tanssijan ja muusikon välinen yhteys, näkyy sama suhde voimakkaasti kansantanssissa myös levymusiikkiin tanssittaessa.

Kansantanssi istuu sivulajiksi monipuolisuutensa vuoksi. Siitä löytyy paljon yhtymäkohtia monen muun lajin tekniikoihin ja ominaisuuksiin, joista tanssiharrastajan on helppo ammentaa. Sara-Sofia Sarkkinen (2015, 13-14) on tarkastellut opinnäytetyössään suomalaisen polkan ja diskotanssin eroja ja yhtäläisyyksiä. Vaikka kummassakin lajissa yhteneväistä on liikkeen dynaamisuus, hytke ja nopea tempo, ovat niiden suurimmat erot hyvin teknisiä. Hyvä esimerkki teknisestä erosta on se, että käykö kantapää tanssiessa maassa, ja mikä on liikkeen sekä kehon paineen suunta. Disco-tanssin harrastaja voikin lähteä tutustumaan polkkaan oman osaamisen kautta ja samalla syventää kokonaistanssillista osaamista ja oppia uutta.

Kansantanssi vastaa myös taiteelliseen ilmaisuun ja esiintymiseen liittyviin tavoitteisiin ja erityisesti luontevaan ryhmässä tanssimiseen. Béla Gazdag (2020, 22-23) on haastatellut opinnäytetyöhönsä Virtuottisuus suomalaisessa kansantanssissa kansantanssin ammattilaisia. Seuraava lainaus kuvaa sitä, miten voimakkaasti kontakti on läsnä kansantanssissa sekä millä tavoin kontakti ja läsnäolo erottaa myös hyvän ja virtuottisen tanssin toisistaan.

”Läsnäolon koettiin liittyvän ryhmään ja yhdessä tekemiseen. Yhdessä harjoittelu ja asioiden kokeminen vahvistivat ryhmän sisäistä kommunikointia, mikä näkyi esitystilanteessa. Tämä oli yksi tärkeistä tekijöistä, joka erotti vastaajien mielestä ihan hyvät ryhmät virtuottisista ryhmistä. Lisäksi haastateltavat kommentoivat sitä, että erityisesti ryhmässä tapahtuvassa tanssissa ei riitä, että tanssijat ovat virtuottisia ja sen myötä myös ryhmän esiintyminen nousisi virtuottiseksi. Sen sijaan vähemmän taitavat tanssijat, jotka ovat harjoitelleet pitkään yhdessä, pystyvät tuottamaan virtuottisen esityksen.”

3.2 Opetuksen suunnittelu ja toteutus

Opetussuunnitelman tavoitteiden pohjalta loin vuosisuunnitelman ajanjaksolle 20.9.2019–10.5.2020. Viimeinen yhteinen tuntimme oli kuitenkin 8.3.2020, sillä Covid-19 pandemia keskeytti lähiopetuksen eikä tavoitteidemme ja resurssien valossa etäopetusta ollut mahdollista järjestää. Vuosisuunnitelma keskittyi kolmeen eri osa-alueeseen: kansantanssin tekniikka, tanssiminen kansantanssi koreografiassa sekä paritanssit.

Lähdin tuottamaan tuntimateriaalia erilaisten tekniikkaharjoitusten kautta, joilla kartoitin tanssijoiden lähtötasoa. Harjoitukset keskittyivät painonsiirtoon, hyppyihin, valssin heilahdukseen, salin poikki liikkuviin pistopyörintäharjoituksiin sekä rytmikkaan. Lisäksi teimme tunneilla parityöskentelyyn liittyviä harjoitteita sekä kokeilimme koreografisia työkaluja. Aivan alkuun katsoimme myös hieman kansantanssia videolta.

Yksi tavoitteistamme oli tuottaa teos Moves 2020 -katselmukseen, joka oli tanssijoille lähtökohtainen motivaattori osallistua kansantanssinopetukseen. Tämä tavoite oli ainoa, joka sitoutti jonkinlaiseen lopputulemaan. Päädyin myös opetuksessa siihen, että hedelmällisintä on keskittyä tiiviimmin esityksessä oleviin tanssilajeihin ja laajentaa osaamista niiden kautta. Tanssilajeiksi valitsin polkan ja polskan, sillä kummassakin lajissa on paljon epätyypillisiä ominaisuuksia suhteessa tanssijoiden lähtölajeihin. Polkan hytke on ainutlaatuinen ja laji tarjoaa haastetta ja fyysisyyttä tanssijoille. Lähtöjään olin päättänyt tutustuttaa tanssijoita erilaisiin kolmijakoisiin tanssilajeihin. Valssi oli monelle tuttu laji muista yhteyksistä, joten polska tarjosi kolmijakoisuuteen erilaisen lähestymistavan ja oli lopulta oikein sopiva vastapaino myös liikkeellisesti suhteessa polkkaan.

Paritanssin osuus opetuksessa oli suunniteltu kevään loppupuolelle ja jäi olosuhteiden pakosta kokonaan pois. Tanssijat pääsivät kuitenkin harjoittelemaan kontaktia monissa muissa muodoissa. Näitä olivat muun muassa erilaiset nostot, polskapiiri, kättelyvuoro ja vetovasteeseen perustuva lattiasarja. Koreografiaan valikoitui yksi pari, joka harjoitteli pienen paritanssipolskan. Seuraava taulukko (taulukko 2) kuvaa opetustunnin rakennetta.

TAULUKKO 2. Esimerkki tanssitunnin rakenteesta.

<p>Orientoituminen ja lämmittely:</p> <ul style="list-style-type: none">- läsnäolijat- lämmittely tilassa: tilassa liikkumista erilaisilla ohjeilla ns. vaellustehtäviä, kontaktin hakemista, 'minä suhteessa tilaan ja muihin'- lämmittelysarja
<p>Yksilötekniikka:</p> <ul style="list-style-type: none">- askelikon harjoittelua: hytke + askeleen perusosat- sarja, jossa pääsee hyödyntämään edellä opittua- salin poikki liikkuvat harjoitteet: erilaiset pyörinnät
<p>Kuviot ja vakio-osat</p> <ul style="list-style-type: none">- ryhmäharjoitus, jossa tutustutaan esimerkiksi kättelyvuoroon, polskapiiriin tai enkeliskakiertoon
<p>Parityöskentely:</p> <ul style="list-style-type: none">- erilaiset työntö- ja vetovasteet- nostot
<p>Koreografia:</p> <ul style="list-style-type: none">- koreografinen harjoite, jonka tarkoituksena on tuottaa liikemateriaalia tai valmiin liikemateriaalin omaksumista ja esitysmuotoon viemistä
<p>Yhteinen lopetus:</p> <ul style="list-style-type: none">- loppurutiinina toimi ristipiiri, jossa keräännymme vielä kiittämään tunnista

4 OPPILAIKEN KOKEMUKSIA

Oppilaiden kokemuksia tutkimuksen aikana on kartoitettu kolmen kyselyn avulla (liitteet 2–4). Tanssijat vastasivat ensimmäiseen kyselyyn (liite 2) ennen yhteisten tuntiemme alkamista 20.9.2019, toiseen kyselyyn (liite 3) syyslukukauden päätteeksi 15.12. ja kolmanteen (liite 4) lähiopetuksen päätyttyä 25.5.2020. Ensimmäiseen kyselyyn vastasi kaikki 18 tutkimusryhmän jäsentä, toiseen 14 ja viimeiseen 8 henkilöä.

4.1 Kansantanssi suhteessa tutkimusryhmään

Jokainen kysely sisälsi kysymyksiä kartoittamaan tanssijoiden suhdetta kansantanssiin tutkimuksen eri vaiheissa. Kansantanssi ei ollut tutkimusryhmälle ennestään tuttu. Kukaan tutkimukseen osallistuneista ei ollut aiemmin oman tietonsa mukaan tanssinut kansantanssia ja muutama oli nähnyt sitä näyttämöllä. Kuvion 1 kuvaajat on poimittu ensimmäisestä kyselystä.

3. Oletko tanssinut aikaisemmin kansantanssia?

[Lisätietoja](#)

 kyllä, säännöllisesti	0
 kyllä, toisinaan	0
 en	16
 en osaa sanoa	2

4. Oletko nähnyt kansantanssia näyttämöllä?

[Lisätietoja](#)

 kyllä	4
 en	10
 en osaa sanoa	4

KUVIO 1. Ennakkotilannetta kuvaavat vastaukset ensimmäisestä kyselystä.

Yksi havainnollisimmista kysymyksistä kyselyssä oli 'Mitä sanoja sinulle tulee mieleen kansantanssista?' Olen luonut kaksi sanapilveä havainnollistamaan tilannetta (kuviot 2 ja 3). Kyselyssä useammin esiintyneet sanat ovat pilvessä isommalla ja harvemmin esiintyneet pienemmällä. Ensimmäinen pilvi kuvaa tilannetta ensimmäisen kyselyn perusteella ja toiseen pilveen on kerätty sanoja kahden jälkimmäisen kyselyn perusteella.

KUVIO 2. Sanapilvi sanoista, joita tanssijoille tuli mieleen tutkimuksen alussa ensimmäisessä kyselyssä

KUVIO 3. Sanapilvi sanoista, joita tanssijoille tuli mieleen tutkimuksen edetessä kahden seuraavan kyselyn aikana.

Ensimmäistä sanapilveä tarkkaillessa on helppo huomata tutkimusryhmän sanaston kansantanssin suhteen olevan suppea ja sisältää pääasiassa ulkotanssillisia asioita. Ainoat tanssia itseään kuvaavat sanat olivat 'hidas' ja 'vanha'. Jo syyslukukauden aikana tutkimusryhmän sanasto kansantanssista on laajentunut hurjasti ja itse tanssiin liittyvä sanasto on tullut mielikuvien ja ulkotanssillisten olettamuksien rinnalle ja tilalle. Tanssia kuvaillaan nyt muun muassa nopeaksi, raskaaksi, pirteäksi, hauskaksi ja täsmälliseksi.

Aineiston perusteella voidaan todeta, että kansantanssin harrastamien on muuttanut tutkimusryhmän suhtautumista lajiin sekä tanssiin itsessään. Seuraavat lausunnot ovat poimittu viimeisestä kyselystä.

”Olen kokeillut uutta lajia ja sitä kautta olen kokeillut ihan uusia sarjoja ja liikkeitä.”

” Olen oppinut mitä kansantanssi on, ennen ajattelin, että se on vain polkkaa. Näkemykseni lajiin on muuttunut positiivisemmaksi.

” Ajattelin, että kansantanssi oli helppoa paritanssia, jota tanssitaan kansallispuvuissa, mutta oikeastaan paritansseja on vain joskus, tanssi ei ole aina helppoa ja sitä ei aina tanssita kansallispuvuissa.”

”Olen nyt oppinut, että tanssia voi tanssia hyvin erilaisilla tavoilla tosi erilaisesti ja se ei aina näytä samalta.”

”En ole ennen ajatellut, että kansantanssiin voisi yhdistää muita tanssilajeja, esim. nykyriä.”

”Pidin kansantanssista tosi paljon, joten sain tanssimiseen enemmän motivaatiota.”

4.2 Kansantanssin hyödyt sivulajina

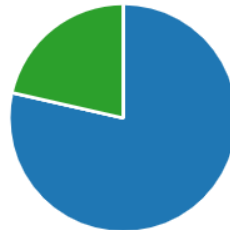
Päällimmäinen tutkimuskysymykseni on se, mitä hyötyä kansantanssista on sivulajina aktiivisille tanssiharrastajille vai onko mitään? Kartoitin kyselyissä myös, mitä tanssijat ovat oppineet ja min-kälaisia yhtymäkohtia he löytävät kansantanssin harjoittelussa ja omissa päälajeissaan.

Tutkimusryhmän vastaukset osoittavat, että valtaosa näkee kansantanssin harjoittelusta olevan hyötyä muiden lajien harjoittelussa. Kuvion 4 kuvaaja on poimittu toisesta kyselystä.

7. Näetkö, että kansantanssin opiskelusta voisi olla hyötyä muoden tanssilajien harjoittelussa?

[Lisätietoja](#)

 kyllä	11
 ei	0
 en osaa sanoa	3
 Muu	0

KUVIO 4. Tutkimusryhmän näkemys siitä voiko kansantanssista olla hyötyä muiden lajien harjoittelussa.

Useampi vastaaja nosti esiin tanssitekniikan kehittymisen ja he näkivät, että uusien lajien kokeilu vie tanssiosaamista eteenpäin. Myös rytmiikka, nopea jalkatyö ja uusien liikkeiden hallinta yhdistettiin edesauttamaan muuta tanssiosaamista. Kansantanssi koettiin hyvin erilaiseksi muihin lajeihin verrattuna.

Tutkimusryhmä kertoo oppineensa tanssitunneilla polkkaa, polskaa, valssia, uusia liikesarjoja, rytmejä ja erilaisia musiikin laskutapoja, kansantanssin perusteita ja ryhmässä tanssimista. Kansantanssin koettiin myös parantaneen tanssikoulun yhteishenkeä. Yksi tanssija kuvaa kokemuksiaan

näin: ”Kansantanssitunneilla oppii kuuntelemaan musiikkia ja löytämään rytmin, tekemään asioita yhdessä, se auttaa ylipäättänsä tanssissa ja on varmaan ollut hyvä tuki muille tanssilajeille, henkilökohtaisesti kansantanssi on auttanut ymmärtämään, että se ei ole niin vakavaa, jos joku asia tuntuu tosi vaikealta ja oudolta, harjoittelemalla kuitenkin oppii eikä aina tarvitse olla täydellinen kaikessa.”

4.3 Havaintoja suhteessa hypoteesiin

Opetuksen tavoitteita kuvaavasta taulukosta (taulukko 1) voi karkeasti poimia seuraavat hypoteesin kohdat:

Kansantanssin harjoittelu sivulajina...

1. ... voi vaikuttaa positiivisesti tanssijan kehonkuvaan.
2. ... edistää ryhmäyöskentely ja vuorovaikutustaitoja.
3. ... kehittää kontaktin omaksumista tanssissa.
4. ... sitouttaa tanssijoita toimintaan.
5. ... lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässä.
6. ... tarjoaa monipuolisia tanssitekniikoita lajikirjonsa kautta.
7. ... syventää tanssin ja musiikin suhdetta.
8. ... tarjoaa mahdollisuuden hyödyntää jo olemassa olevaa tanssiosaamista.
9. ... edistää luontevaa esiintymistä ryhmän kanssa.
10. ... valottaa tärkeää osaa tanssin kentällä.

Esittämäni väitteet kansantanssin hyödyistä sivulajina ovat hyvin laajoja ja monisyisiä. Tämän kaltaisella tutkimuksella ja metodeilla on mahdollisuus tehdä pintaraapaisu yhden ryhmän kokemuksesta. Kaikkein selkeimmin hypoteesiani tukevat tutkimusryhmän kokemukset ja omat havaintoni kansantanssin sosiaalisista hyödyistä tanssiyhteisössä. Näitä ovat esimerkiksi ryhmäyöskentely- ja vuorovaikutustaidot, yhteenkuuluvuuden tunne ryhmässä sekä sitouttaminen toimintaan.

Tanssijat nostivat kyselyssä esille sen, että kansantanssin harjoittelu paransi tanssikoulun yhteishenkeä ja opetti tekemään asioita yhdessä. Toimiessani ryhmän kanssa näissä asioissa tapahtui valtavia harppauksia, mikä oli parhaiten havaittavissa aina sen jälkeen, kun palasimme yhteisen

asian äärelle pidemmän tauon jälkeen. Alkutaipaleella tehdessämme niin kutsuttuja vaellustehtäviä, joissa ryhmä liikkuu tilassa omia reittejään musiikin tahtiin ja vastaanottaa erilaisia tilaan ja kontaktiin liittyviä tehtäviä, tanssijat eivät luoneet suoraa kontaktia toisiinsa, saati minuun, edes niin ohjeistaessa. Katsekontaktia välteltiin ja kehot kääntyivät sisäänpäin. Harjoitusten edetessä ja ajan kuluessa katseet ja kehot avautuivat ja tuo käytös tuli hiljaa osaksi tanssia. Tämä näkyi muun muassa enkeliska-kierrossa, kättelyvuorossa ja poskapiirissä. Myös parin kanssa tekeminen kehittyi eri roolien liikemateriaalien omaksumisesta yhdessä tanssimiseksi.

Musiikin ja tanssin suhde mainittiin monella eri tapaa kyselyiden vastauksissa. Tanssijat kokivat, että musiikki ja sen laskutavat poikkeavat heidän lähtölajeistaan. Se on täsmällisempää ja rytmiä käsitellään eri tavalla. Hauskaa oli myös huomata se, että minulle kansantanssiopettajana on hyvin tyypillistä lallatella ja lorutella tanssivuorot, liikkeet ja askeleet musiikin tahtiin. Tämä tapa siirtyi myös hyvin nopeasti tanssijoille työkaluksi liikesarjojen muistelussa.

Tutkimusaineistosta voi myös päätellä, että kansantanssi tosiaan tarjoaa monipuolisia tanssitekniikoita, sillä tanssija havainnoivat oppineensa monia erilaisia asioita. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset hitaat ja nopeat liikkeet, rytmit, nopea jalkatyöskentely, parityöskentely, kuvioiden muodostaminen, erilaiset askelikot sekä erilainen bounce eli hytke. Katsellessani tunneilta kuvattua materiaalia tutkimuksen eri vaiheissa havaitsin, että useat liikkeen suuntaan, painoon ja kontaktiin liittyvät asiat ovat kehittyneet huomattavasti. Yksi selkeimmistä havainnoista on lattiakontakti tai se, miten sitä käytetään. Jo peruskävelyssä huomaa eroavaisuuden alkuvaiheen iskevästä tasapohjalle astumisesta siirtymisen rullaavaan työntövastetta hyödyntävään ja imevään askeltamiseen.

5 POHDINTA

Tässä luvussa kiteytän päätelmäni tutkimuksesta ja tarkastelen prosessia toteutuneiden ja mahdollisten vaiheiden valossa.

5.1 Tutkimuksen toistettavuus ja luotettavuus

Tämä tutkimus on keskittynyt yhden erikoiskoulutusryhmän kokemuksiin kansantanssin sivulajikokeilusta. Siitä johtuen tutkimusaineistosta ei voi vetää yksiselitteisiä johtopäätöksiä siitä, miten hyödyllinen sivulaji kansantanssi on taiteen perusopetuksessa. Toisaalta tutkimus pystyy kuitenkin osoittamaan, että kansantanssi pystyy vastaamaan taiteen perusopetuksen tavoitteisiin teoreettisesti, eikä sen hyödyntämiselle sivulajina löytynyt mitään estettä. Tämän tutkimuksen aikana ryhmän tavoitteet olivat hyvin yksilölliset ja sidottu Moves 2020 -katselmukseen. Se määritteli hyvin paljon toimintaa harjoitussalissa ja näin ollen tutkimustilannetta ei pysty monistamaan laajemmin. Monistaminen vaatisi yhdenmukaisia tavoitteita kaikilta tutkimusryhmiltä.

Toimintatutkimukselle on luonteen omaista, että tutkija itse osallistuu prosessiin. Koen tämän olleen hyvin iso osa tekijä tutkimustuloksiin ja kyselyissä ilmenneeseen dataan. En voi tietää, onko tanssijoiden vastauksiin vaikuttanut kansantanssin harjoittelu vai jokin pedagoginen valintani. Hyvänä esimerkkinä nostaisin hypoteesin siitä, että kansantanssin harjoittelu sivulajina voi vaikuttaa positiivisesti tanssijan kehonkuvaan. Eräs tanssija nostaa kyselyssä esiin oivalluksen siitä, että ei ole vakavaa, jos uusia ja outoja asioita ei heti opi, vaan ne opitaan harjoittelemalla. Tämän kaltaisen havainnointi voisi liittyä siihen, että tanssija näkee itsensä armollisemmin, mikä taas vaikuttaisi positiivisesti tanssijan kehonkuvaan. En pysty kuitenkaan mistään tietämään, johtuuko se jostakin kansantanssille tyypillisestä toimintatavasta vai omista opetusideologioistani. Voi myös olla, että vieraassa lajissa suorituspainee eivät tunnu niin kovilta ja oivallus tuli sen myötä.

Prosessi on kaiken kaikkiaan saanut hyvin paljon henkilökohtaista sävyä juurikin oman toimintani kautta. Muodostan tyypillisesti hyvin lojaalin suhteen ryhmiin, joita opetan. Tämän ryhmän kanssa luottamussuhteen muodostamiseen meni kauan ja yhteinen tekeminen tuntui omalta osaltani siltä,

kuin olisin tietten tahtoen mennyt istumaan muurahaispesään. Vaikutti myös alkuun siltä, että ryhmästä kukaan ei halua olla tunneilla, vaikka olivat ilmoittautuneet kurssille vapaaehtoisesti. Minulahan piti olla käytössäni motivoitunut ja taitava erikoiskoulutusryhmä.

Hoksasin kuitenkin nopeasti alkukankeuden jälkeen, että tilanne oli tanssijoiden näkökulmasta todella haastava. Tutkimusryhmän muodosti kaksi erikoiskoulutusryhmää: EK-junnut ja EK-pojat. Tanssijat olivat syvimmän teini-iän kynnyksellä ja heidän tehtävänä oli sitoutua vuodeksi sivulajipintoihin täysin vieraan opettajan tunneille, lähes vieraiden ihmisten kanssa, tanssilajin pariin, josta päällimmäiset mielikuvat olivat 'hidas' ja 'vanha'. Kaiken kukkuraksi pitäisi vielä katsoa vastaantulijaa silmiin.

Tanssijoiden lähtökohtia ja suhtautumista on tärkeä miettiä, sillä se on hyvä huomioida kyselyiden vastauksissa. Miten esimerkiksi vastausten laatuun on vaikuttanut se, että kahteen ensimmäiseen kyselyyn vastattiin tanssisalissa yhdenaikaisesti ja viimeiseen kyselyyn etänä kotoa. Vastausaktiivisuudessa se näkyy ainakin, sillä viimeiseen kyselyyn 18 tutkimusryhmäläisestä vastasi enää 8 henkilö ja toiseen kyselyyn vastasi 14 henkilö. Viimeisen kysely mahdollisesti vääristää kokonaiskuvaa. Todennäköistä on, että kyselyyn on vastanneet ainoastaan vain henkilöt, joilla on positiivisia kokemuksia sivulajikokeilusta.

5.2 Tutkimusprosessin henkilökohtainen reflektointi

Olen tutkijana impulsiivinen innostuja. Puolitoista vuotta sitten ilmoittaessani opinnäytetyön aiheen olen ollut varsin vakuuttunut siitä, että alkuinnostus, selvä visio ja hyvä tahto nostavat koko korkeakoulutaipaleeni tuhasta feenikslinnun lailla. Kävi kuitenkin niin, että tämä Ikaros lensi aurinkoon useita kertoja, jos vaikka minkälaisilla erilaisilla siipivirityksillä hoksaamatta, että liima, jota hän käyttää, ei kestä korkeita lämpötiloja.

Oikeanlainen liima tämän tutkimuksen kannalta olisi ollut perusteelliset välitavoitteet ja järjestelmällinen aineiston käsittely. Tutkimuksen toiminnallinen osuus on ollut minulle selkeä alusta asti. Minulle on muodostunut elämän aikana paljon työkaluja, joiden avulla selviän muuttuvista tilanteista ja suuntaan opettajana eteenpäin ryhmän edun mukaisesti. Vaikka reflektoin luonnostaan paljon omaa tekemistäni, minulle on ollut haastavaa olla toimijana omassa tutkimuksessa. Tai oikeammin

tutkijana omassa toiminnassani. Jäin hyvin pitkäksi aika pyörittelemään tutkimuskysymysten käsitettä ja sitä mitä oikeastaan haluan kysyä. Mikä minua kiinnostaa? Mitä minun pitäisi kysyä? Mikä on olennaista? Päädyin kuitenkin tarttumaan tutkimusnäkökulmassa kaikkein konkreettisimpiin asioihin eli kyselyn tuloksiin, havaintopäiväkirjaan ja videoihin. Sen kautta pääsin taas innostukseen kiinni ja löysin yhtymäkohtia hypoteesin ja aineiston välillä.

E erityisen haastavaksi ajaksi koin kevään 2020 pandemian puhkeamisen ja alati epävakaaan karanteenitilanteen. En ollut varma, mistä saan hankittua riittävästi lähdemateriaalia, kun kirjastot olivat kiinni. Lähdin taloudellisen paineen alla kuljetusalan töihin ja huomasin tekeväni 12–15 tuntia päivässä työtä, joka ei edistä tutkimustani tai opintojani millään tavalla. Irtaannuin näistä töistä elokuussa 2020 ja pääsin taas käsiksi opinnäytteeseeni.

5.3 Päätelmät

Lopulta tutkimuksen tavoitteet täyttyivät hyvin. Sain selville tutkimusryhmän kokemuksia kansantanssinharjoittelusta sivulajina ja pääsin kokeilemaan käytännössä yhtä tapaa toteuttaa kansantanssia sivulajiohjelmissa taiteen perusopetuksessa. Näen, että kansantanssilla on ehdottomasti potentiaalia kuoriutua seuratoiminnan kehdestä osaksi taiteen perusopetusta tarjoavien tanssikoulujen lajikirjoja.

Tämän tutkimuksen kaltainen lähestyminen on varmasti oiva tapa tuoda kansantanssia lähemmäs kaupallisempaa tanssinkenttää. Vaarana on kuitenkin se, että taiteellinen katselmukseen tähtäävä tuotos edellä ratsastaminen voi johtaa irralliseen kosiskeluun, jossa kansantanssin itseisarvo piiloutuu ja esiin astuu jonkinlaista pintaliitoista taidetta arvuuttelemaan, mitä yleisö ja taideyhteisöt ehkä haluavat nähdä näyttämöllä. Näen kansantanssissa kuitenkin ensisijaisen arvokkaana ylläpitää kansantanssin sosiaalista ja kulttuurillista luonnetta. Silloin se todennäköisesti palvelee myös paremmin sivulajina ja pystyy tarjoamaan juurikin omia ominaispiirteitään. Kiinnostavaa olisi ollut myös tietää, miten tutkimustuloksiin olisivat vaikuttanut loppuvaiheesta pois jääneet paritanssit.

Jos veisin tutkimusta eteenpäin, laajentaisin otantaa useampaan tutkimusryhmään ja yhdenmuokaistaisin niiden tavoitteet. Pitkäjänteistä tutkimusta olisi kiinnostavaa tehdä myös alle kouluikäisten kanssa, joilla kansantanssin elementtejä tuotaisiin tiedostaen osaksi lasten tanssiharjoituksia.

Mahdollisesti tanssiharjoittelun jatkuessa, myös kansantanssi sivulajina jatkuisi. Tällä tavoin voisi käydä myös ilmi se, sitouttaako todella kansantanssin luonne harrastajia.

Kaiken kaikkiaan olen oppinut tämän prosessin aikana hurjasti opettajana ja toivon, että pääsen jatkossakin työskentelemään kansantanssin opettajana monilajisissa tanssikouluissa ja tuomaan lajia tanssintäällä helposti lähestyttäväksi ja tunnustetuksi omine vahvuuksineen.

LÄHTEET

Gazdag, B. 2020. Virtuottisuus suomalaisessa kansantanssissa. Oulu. Oulun ammattikorkeakoulu. Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. (Viitattu 26.10.2020.) <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004205406>

Heinämäki, J., Hoppu, P., Koivisto, K., Kortesmäki, M., Mäkinen, N.S. 2001. Suomalaisen kansantanssin harrastaja- ja ammattilasioiminnan peruskartoitus. (Viitattu 29.9.2020.) <https://kansanmuusiikkijakansantanssi.files.wordpress.com/2013/12/kansantanssi-2001.pdf>

Kopakkala, A. 2011. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. E-kirja. Edita Publishing Oy.

Kukkonen, E. 2015. Liikettä peilissä -peilin merkitys baletin opetuksessa. Turku. Turun ammattikorkeakoulu. Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. (Viitattu 26.10.2020.) <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015052810956>

Kuula, A. 2006. Toimintatutkimus. Luku 5.4. kokonaisuudesta Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. (Viitattu 22.9.2020.) <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Nieminen, P. 1998. Four Dance Subcultures. A study of Non-Professional Dancers' Socialization, Participation Motives, Attitudes and Stereotypes. Väitöstutkimus. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.

Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. (Viitattu 22.9.2020.) <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Saloviita, T. 2015. Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus. E-kirja. PS-kustannus.

Sarkkinen, S. 2015. Kilivan kannalla koriasti Discotanssin ja suomalaisen polkan mahdollisuudet kilpailukoreografiassa. Oulu. Oulun ammattikorkeakoulu. Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. (Viitattu 26.10.2020.) <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201504204623>

Siljamäki, M. 2013. "Kulttuurinen kiinnostus heräsi tanssiharrastukseni myötä" Flamenco, itämainen tanssi ja länsiafrikkalaiset tanssit tanssinopettajien ja -harrastajien kokemana. Väitöskirja. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.

Taidetehtaan tanssikoulu. Verkkosivut. (viitattu 12.10.2020.) <https://www.taidetehtaantanssikoulu.fi/meistae>

Toimela, S. 2018. Kansantanssin ja -musiikin pelimannit Tanssijan muusikon yhteistyö kansantanssissa. Oulu. Oulun ammattikorkeakoulu. Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. (viitattu 26.10.2020.) <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201804245267>

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Kansantanssi sivulajina: Mitä kansantanssi voi tarjota muiden tanssilajien harrastajille?

Siiri Suoniemi, Oulun ammattikorkeakoulu, tanssinopettajan tutkinto-ohjelma

Minua _____ (etunimi, sukunimi, syntymäaika) on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on selvittää miten tanssin harrastajat kokevat kansantanssin opiskelun sivulajinaan muiden tanssilajien ohessa ja miten se tukee heidän taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaansa. Tutkimus toteutetaan Taidetehtaan Tanssikoulun erikoiskoulutusryhmien kanssa.

Tutkimuksen aikana vastaan kolmeen kyselyyn, jotka ajoittuvat tanssikauden alkuun, keskivaiheille ja loppuun. Kyselyyn vastataan anonyymisti, omalla mobiililaitteella tanssitunnin aikana. Missään tutkimuksen vaiheessa tutkittavan henkilöllisyys ei käy ilmi.

Suostun siihen, että osa tanssitunneista kuvataan havainnointia varten. Videoita ei esitetä missään julkisesti ja ne ovat ainoastaan tutkimuskäyttöön.

Ymmärrän, että kaikkea tutkimusmateriaalia säilytetään ainoastaan tutkimuksen ajan ja tietojani käsitellään luottamuksellisesti. Niitä ei luovuteta sivullisille.

Tutkimusryhmälle perustetaan oma WhatsApp -ryhmä. Ryhmän tarkoitus on toimia viestikanavana ryhmän kesken ja sen kautta tutkittavat pääsevät vastaamaan edellä mainittuihin kyselyihin.

Oppilaan puhelinnumero WhatsApp -ryhmää varten: _____

Jos ryhmään liittäminen ei tule kysymykseen, oppilas saa kyselyn käyttöönsä tunnilla QR-koodina tai erillisenä linkkinä.

Jos minulla on kysyttävää tutkimukseen liittyen voin olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.

Siiri Suoniemi

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkimushenkilöksi.

Päivämäärä:

Tutkimushenkilön allekirjoitus

Alle 18-vuotiaan tutkimushenkilön huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Kansantanssi sivulajina: Mitä kansantanssi voi tarjota muiden tanssilajien harrastajille?

Selvitän opinnäytetyössäni millainen vaikutus kansantanssilla on sivulajina muiden tanssilajien harrastajiin. Kyselyitä on tutkimuksen aikana yhteensä kolme ja tämä on niistä ensimmäinen.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä luovuteta tutkimuksen ulkopuolisille tahoille. Vastaajan nimeä ei kysytä yhdessäkään kyselyssä, eikä tutkimuksesta käy ilmi vastaajan henkilöllisyys.

Kyselyyn vastataan oppitunnin aikana. Vastaathan jokaiseen tähdellä merkittyyn kohtaan parhaan kykysi mukaan.

Jos haluat kysyä jotakin, olethan yhteydessä allekirjoittaneeseen.

Ystävällisin terveisin

Siiri Suoniemi

Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

* Pakollinen

1. Ikä *

2. Mitä tanssilajeja olet harrastanut? (vähintään puoli vuotta) *

10/26/2020

3. Oletko tanssinut aikaisemmin kansantanssia? *

- kyllä, säännöllisesti
- kyllä, toisinaan
- en
- en osaa sanoa

4. Oletko nähnyt kansantanssia näyttämöllä? *

- kyllä
- en
- en osaa sanoa

5. Mitä sanoja sinulle tulee mieleen kansantanssista? *

6. Mitä haluaisit oppia kansantanssiopintojen aikana? *

7. Oletko tanssinut paritansseja? (valssi, jenkka, polkka, foksi, tango tai muu vastaava) *

- kyllä, säännöllisesti
- kyllä, toisinaan
- en
- en osaa sanoa

10/26/2020

8. Jos olet tanssinut paritansseja, mitkä lajit ovat sinulle tuttuja?

Tämä ei ole Microsoftin luomaa tai suosittelemaa sisältöä. Lähettämäsi tiedot lähetetään lomakkeen omistajalle.

 Microsoft Forms

10/26/2020

Kansantanssi sivulajina: Mitä kansantanssi voi tarjota muiden tanssilajien harrastajille?

Selvitän opinnäytetyössäni millainen vaikutus kansantanssilla on sivulajina muiden tanssilajien harrastajiin. Kyselyitä on tutkimuksen aikana yhteensä kolme ja tämä on niistä toinen.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä luovuteta tutkimuksen ulkopuolisille tahoille. Vastaajan nimeä ei kysytä yhdessäkään kyselyssä, eikä tutkimuksesta käy ilmi vastaajan henkilöllisyys.

Kyselyyn vastataan oppitunnin aikana. Vastaathan jokaiseen tähdellä merkittyyn kohtaan parhaan kykyi mukaan.

Jos haluat kysyä jotakin, olethan yhteydessä allekirjoittaneeseen.

Ystävällisin terveisin

Siiri Suoniemi

Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

* Pakollinen

1. Ikä *

2. Mitä tanssilajeja olet harrastanut? (vähintään puoli vuotta) *

3. Mitä kansantanssiin liittyviä asioita olet oppinut syyslukukauden aikana? *

4. Onko kansantanssin opiskelu vastannut ennakoajatustasi? *

kyllä

ei

en osaa sanoa

Muu

5. Mitä sanoja sinulle tulee mieleen kansantanssista? *

10/26/2020

6. Mitä haluaisit vielä oppia kansantanssiopintojen aikana? *

7. Näetkö, että kansantanssin opiskelusta voisi olla hyötyä muoden tanssilajien harjoittelussa? *

kyllä

ei

en osaa sanoa

Muu

8. Jos uskot, että kansantanssista olisi hyöty, minkälaista?

Tämä ei ole Microsoftin luomaa tai suosittelemaa sisältöä. Lähettämäsi tiedot lähetetään lomakkeen omistajalle.

 Microsoft Forms

10/26/2020

Kansantanssi sivulajina: Mitä kansantanssi voi tarjota muiden tanssilajien harrastajille?

Selvitän opinnäytetyössäni millainen vaikutus kansantanssilla on sivulajina muiden tanssilajien harrastajiin. Kyselyitä on tutkimuksen aikana yhteensä kolme ja tämä on niistä viimeinen.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä luovuteta tutkimuksen ulkopuolisille tahoille. Vastaajan nimeä ei kysytä yhdessäkään kyselyssä, eikä tutkimuksesta käy ilmi vastaajan henkilöllisyys.

Vastaathan jokaiseen kohtaan parhaan kykysi mukaan.

Jos haluat kysyä jotakin, olethan yhteydessä allekirjoittaneeseen.

Ystävällisin terveisin

Siiri Suoniemi

Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

* Pakollinen

1. Ikä *

10/26/2020

2. Mitä tanssilajeja olet harrastanut? (vähintään puoli vuotta) *

3. Onko kansantanssin harjoittelu muuttanut ajatuksiasi kansantanssista? *

kyllä

ei

en osaa sano

Muu

4. Jos vastasit edelliseen 'kyllä', kerro miten ajatuksesi ovat muuttuneet.

10/26/2020

5. Onko kansantanssin harjoittelu muuttanut ajatuksiasi tanssista? *

kyllä

ei

en osaa sanoa

Muu

6. Jos vastasit edelliseen 'kyllä', kerro miten ajatuksesi ovat muuttuneet.

7. Mitä sanoja sinulle tulee mieleen kansantanssista? *

10/26/2020

8. Huomasitko kansantanssin harjoittelussa yhtäläisyyksiä omaan tanssilajiisi? *

kyllä

en

en osaa sanoa

Muu

9. Jos vastasit edelliseen 'kyllä', kerro mitä asioita huomasit.

10. Huomasitko kansantanssin harjoittelussa eroavaisuuksia omaan tanssilajiisi? *

kyllä

en

en osaa sanoa

Muu

10/26/2020

11. Jos vastasit edelliseen 'kyllä', kerro mitä asioita huomasit.

12. Minkälaisia asioita kansantanssitunnilla mielestäsi oppii? *

Tämä ei ole Microsoftin luomaa tai suosittelemaa sisältöä. Lähettämäsi tiedot lähetetään lomakkeen omistajalle.

10/26/2020